

Evaluatie afvalbeleid Lisse 2017 - 2018

*Een evaluatie van de eerste twee jaren van het nieuwe afvalbeleid met
diftar en omgekeerd inzamelen*

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Voorwoord	2
Samenvatting	3
1. Inleiding	4
2. Duurzaamheid	
2.1 Milieudoelstelling	6
2.2 Vergelijking met landelijk milieuresultaat	8
2.3 Vergelijking met milieuresultaat Hillegom en Teylingen	10
2.4 Overige fracties	11
2.5 Illegale dumpingen, zwerfafval en bijplaatsingen	12
2.6 Milieustraat	15
2.7 Handhaving	15
3. Bewonerstevredenheid	
3.1 Burgeronderzoek Marintel	17
3.2 Bewonersonderzoek BinBang	19
3.3 Bewonerstevredenheidsonderzoek Meerlanden	19
3.4 Communicatie	20
3.5 Klachten en meldingen van bewoners	21
4. Financiën	
4.1 Kosten & inkomsten	22
4.2 Vergelijking afvalstoffenheffing met Hillegom en Teylingen	22
4.3 Financieel resultaat bij voortzetten oud beleid	23
5. Toekomstbeeld	
5.1 Ontwikkelingen afvalbeleid	25
5.2 Duurzaamheid	25
5.3 Financiën	25
6. Conclusies	28
7. Aanbevelingen	29

Bijlagen

1. 3de meting zwerfafval gemeente Lisse
2. Burgeronderzoek Marintel
3. Bewonersonderzoek BinBang
4. Bewonerstevredenheidsonderzoek Meerlanden

Voorwoord

Lisse heeft in 2015 de keuze gemaakt om te gaan voor een innovatief afvalinzamelsysteem wat optimaal bijdraagt aan een duurzaam Lisse. Een dorp dat zorgvuldig omgaat met de gezondheid van haar inwoners en hun leefomgeving. Dit heeft geresulteerd in het omgekeerd inzamelen met diftar. Een systeem dat vanaf dag 1 de landelijke duurzaamheidsdoelstellingen voor 2020 haalt. Een systeem waar inwoners overwegend positief over zijn. Maar ook een systeem dat heeft geleid tot meer bijplaatsingen en zwerfafval en qua inkomsten slachtoffer is geworden van het eigen succes.

De hoeveelheid restafval en daarmee de inkomsten (tarief per inworp) zijn sterker gedaald dan verwacht. En de opbrengsten van de andere afvalstromen vallen tegen. Hierdoor zijn de kosten van het systeem hoger dan de opbrengsten. En aangezien het afvalinzamelsysteem zichzelf moet bekostigen, zijn maatregelen nodig.

Deze evaluatie geeft een cijfermatig beeld van de situatie; milieuresultaat, aantal bijplaatsingen, inkomsten, opbrengsten en mening van inwoners. De evaluatie geeft daarmee een feitelijk kader, waarmee naar de toekomst gekeken kan worden. Binnen dit kader willen we met inwoners bekijken hoe we het Lissese systeem verder kunnen optimaliseren. Om enerzijds het gebruiksgemak en de tevredenheid van inwoners te verhogen en anderzijds om toe te werken naar de verhoogde ambitie van 2025 en de ambitie van Lisse om in 2040 circulair (lees afvalloos) te zijn.

Samenvatting

Op 29 oktober 2015 heeft de gemeenteraad van Lisse het Afvalstoffenbeleidsplan Huishoudelijk afval 2016-2020 vastgesteld en het college opdracht gegeven om de nieuwe inzamelmethodiek verder uit te werken en in te voeren. Doelstelling van het nieuwe afvalbeleid was:

VANG doelstelling: 75 procent afvalscheiding en maximaal 100 kg restafval per persoon/jaar in 2020

Verhoogde ambitie: een verdere afname naar maximaal 30 kg restafval per persoon/jaar in 2025

Ambitie Lisse: Circulaire economie in 2040

Het nieuwe afvalinzamelsysteem, omgekeerd inzamelen met diftar (gedifferentieerd tarief), is gericht op het scheiden aan de bron (in de keuken), om zo kwalitatief goede stromen te krijgen. En om zo min mogelijk restafval over te houden. De service op het inzamelen van de waardevolle afvalstromen is verhoogd. Zo worden deze of aan huis opgehaald (laagbouw) of kunnen dichtbij huis ingeleverd worden (hoogbouw). De sterk verminderde hoeveelheid restafval brengen inwoners weg, tegen betaling per inworp. Zo wordt de goede scheider beloond en de vervuiler betaalt.

Na 2 jaar is het tijd om te evalueren wat de resultaten van de nieuwe inzamelmethodiek zijn, waarbij gekeken wordt naar de aspecten: duurzaamheid, bewonerstevredenheid en financiën.

1. Duurzaamheid

Doel van het nieuwe afvalbeleid was onder andere om in 2020 te kunnen voldoen aan de VANG-doelstellingen: 100 kg afval per inwoner en 75 procent afvalscheiding. Deze doelstelling is vanaf de invoering in 2017 gehaald. In 2017 en 2018 werd respectievelijk 69 en 66 kilo restafval per inwoner aangeboden. Het percentage afvalscheiding lag op 84 en 85%.

Naast dit positieve milieuresultaat zijn er wel neveneffecten, zoals het toenemen van de vervuiling van de overige fracties en een toename van het aantal bijplaatsingen en illegale dumping.

2. Bewonerstevredenheid

Onderzoek door Marintel laat zien dat de inwoners over het algemeen tevreden zijn over de wijze van afvalinzameling. 82% van de inwoners van Lisse is voorstander van diftar, 42% van de inwoners zegt dat diftar ertoe leidt dat men het afval beter scheidt, 46% zegt het afval al goed te scheiden zonder deze beloning. Eén van de opvallendste onderzoeksresultaten is dat meer dan een derde van de inwoners van Lisse aangeeft de afvalstoffenheffing te ontwijken. Het merendeel van het ontwijkgedrag bestaat uit het meenemen van restafval naar het werk of naar vrienden of familie buiten Lisse.

3. Financiën

Het is duidelijk dat Lisse te maken heeft met de diftar-paradox. Door het succes van het nieuwe afvalbeleid is de hoeveelheid restafval sterk afgenomen. Hierdoor zijn de variabele inkomsten gedaald, waardoor de inzamel- en verwerkingskosten niet langer gedekt worden. Deze paradox treedt regelmatig op bij gemeenten die deze manier van afvalinzameling hebben ingevoerd.

Om te zorgen dat het afvalbeleid kostendekkend wordt, moeten de opbrengsten omhoog, waarbij zowel naar het vaste als variabele deel gekeken kan worden, of de kosten moeten omlaag door het aanpassen van de dienstverlening.

De overall conclusie is dat het afvalbeleid doet waarvoor het is ingevoerd, namelijk de hoeveelheid restafval drastisch reduceren. Bovendien zijn de inwoners van Lisse over het algemeen tevreden met de wijze van afvalinzameling, al zijn er wel aandachtspunten. Het huidige afvalbeleid is echter niet kostendekkend, de variabele inkomsten zijn lager dan verwacht. Er zal gekeken moeten worden hoe de opbrengsten kunnen worden verhoogd en/of de kosten verlaagd. Hierbij wel rekening houdend met de milieudoelstellingen en het serviceniveau richting inwoners.

1. Inleiding

Op 29 oktober 2015 heeft de gemeenteraad van Lisse het Afvalstoffenbeleidsplan Huishoudelijk afval 2016-2020 vastgesteld en het college opdracht gegeven om de nieuwe inzamelmethodiek verder uit te werken en in te voeren. Doelstelling van het nieuwe afvalbeleid was:

VANG doelstelling: 75 procent afvalscheiding en maximaal 100 kg restafval per persoon/jaar in 2020

Verhoogde ambitie: een verdere afname naar maximaal 30 kg restafval per persoon/jaar in 2025

Ambitie Lisse: Circulaire economie in 2040

Op 1 januari 2017 is het nieuwe systeem van afvalinzameling ingevoerd. In het coalitieakkoord: "Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen" is afgesproken het Afvalstoffenbeleidsplan huishoudelijk afval, op basis van de data 2017/2018, te evalueren. Doel van de evaluatie is om antwoord te geven op de vraag "Hoe heeft het ingevoerde systeem uitgedaagd op: duurzaamheid, kosten en service?"

Het oude systeem

In het oude systeem werd aan huis restafval en GFT (Groente- Fruit- en Tuinafval) opgehaald met minicontainers en het PMD (Plastic- en Metalen verpakkingen en Drankenkartons) in plastic zakken. Papier, glas en textiel brachten inwoners zelf weg naar de diverse milieuparkjes en de milieustraat. Inwoners betaalden een vast bedrag aan afvalstoffenheffing per jaar, gebaseerd op de omvang van het huishouden: eenpersoons of meerpersoons.

Het nieuwe systeem

Het nieuwe afvalinzamelsysteem, omgekeerd inzamelen met diftar (gedifferentieerd tarief), is gericht op het scheiden aan de bron (in de keuken), om zo kwalitatief goede stromen te krijgen. En om zo min mogelijk restafval over te houden. De service op het inzamelen van de waardevolle afvalstromen is verhoogd. Zo worden deze of aan huis opgehaald (laagbouw) of kunnen dichtbij huis ingeleverd worden (hoogbouw). De sterk verminderde hoeveelheid restafval brengen inwoners weg, tegen betaling per inworp. Zo wordt de goede scheider beloond en de vervuiler betaalt.

De nieuwe methodiek houdt het volgende in:

Laagbouw:

- Het restafval wordt door de inwoners zelf naar een ondergrondse container gebracht, waarbij voor iedere inworp moet worden betaald. Ieder huishouden in Lisse heeft hiervoor een afvalpas gekregen. De afrekening gebeurt éénmaal per jaar achteraf, in februari, tegelijkertijd met de gemeentelijke belastingen.
- De grondstoffen worden aan huis opgehaald (GFT en PMD elke twee weken, papier om de vier weken). Hiervoor worden minicontainers gebruikt van 180 liter.
- Glas en textiel worden nog steeds zelf weggebracht naar één van de milieuparkjes.

Buitengebied: De bewoners in het buitengebied hebben een vierde minicontainer van 180 liter voor restafval, omdat de loopafstanden naar ondergrondse containers voor restafval te groot zijn. Deze container wordt elke vier weken geleegd.

Hoogbouw: Voor de flats in de Poelpolder waren in de nabijheid van de ingangen al ondergrondse containers aanwezig voor restafval. Voor GFT zijn ondergrondse of bovengrondse containers geplaatst naast, of in de buurt van de containers voor restafval. PMD en papier wordt weggebracht naar één van de milieuparkjes.

Minicontainer papier: Voor het verzamelen van papier aan huis, zijn in totaal 7.835 minicontainers geleverd aan alle laagbouwwooningen. Mocht een inwoner de container toch niet willen gebruiken,

bijvoorbeeld in verband met ruimtegebrek, dan kon deze na een half jaar worden ingeleverd. In 2017 zijn er 186 en in 2018 33 containers ingeleverd.

Milieustraat: Op de milieustraat is een slagboom geïnstalleerd en heeft men alleen toegang met een afvalpas. Het afleveren van alle herbruikbare afvalstromen blijft gratis. In eerste instantie werd een tarief voor een halve of hele m3 grof huishoudelijk restafval gehanteerd. Door de gemeenteraad is op 19 september 2018 besloten dat, met ingang van 1 oktober 2018, voor grote niet te scheiden of niet eenvoudig te demonteren producten niet langer een tarief wordt berekend. Hiervoor wordt de eerste wijziging van de Verordening afvalstoffenheffing Lisse 2018 vastgesteld. Sinds 1 juli 2018 is het tarief voor grof huishoudelijke restafvalstoffen van 0 tot 0,5 m3 1 tik per 60 liter. Dit tarief is gelijk aan het tarief van 1 inworp restafval.

Daarnaast is het mogelijk om grof huishoudelijk afval thuis op te laten halen, hiervoor betaal je een tarief per m3. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen herbruikbaar afval en restafval.

Luiers: Meer dan 4 procent van het huishoudelijke restafval in Nederland bestaat uit wegwerpluiers. Bij de invoering van het nieuwe afvalbeleid op 1 januari 2017 waren er nog geen verwerkingsmogelijkheden voor luiers. Dat betekent dat deze afvalstroom deel uitmaakt van het restafval. Voor gezinnen met kinderen onder de 3 jaar werd daarom een overgangsmaatregel geïntroduceerd. Die hield in dat er in 2017 eenmalig per gezin een afvalpas werd verstrekt met 25 gratis inworpen in de containers voor restafval.

Er zijn in 2017 totaal 797 luierpasjes verstrekt:

Opgebruikt: 591 (14.775 tikken á €1,55 = €22.901)

In gebruik: 168 (onbekend aantal tikken)

Ongebruikt: 38 (0 tikken)

Afvalstoffenheffing: Inwoners betalen een vast bedrag aan afvalstoffenheffing per jaar, gebaseerd op de omvang van het huishouden. Dit vaste bedrag is ongeveer 20% lager dan in het oude systeem. Daarnaast betaalt men een vast bedrag per inworp van restafval.

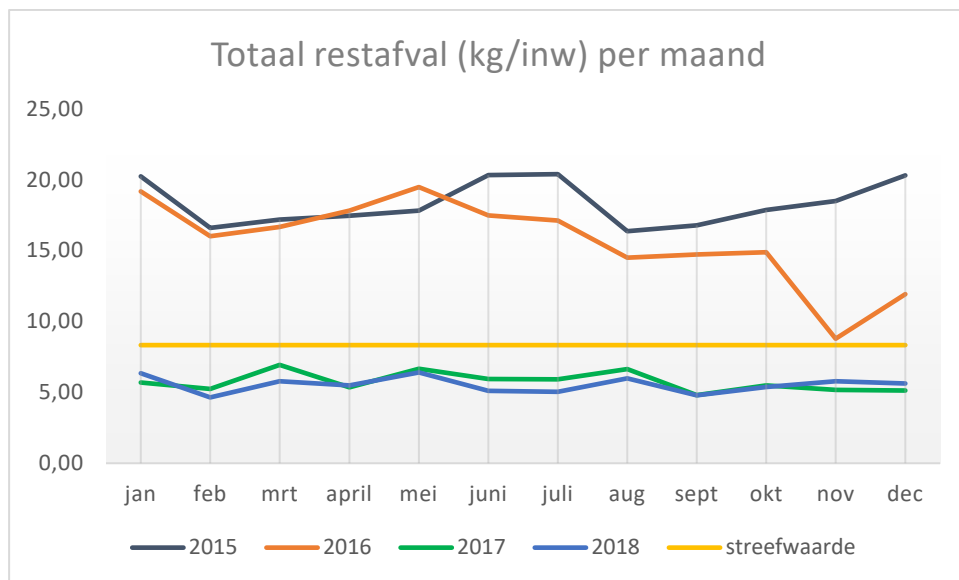
Afvalstoffenheffing	2015	2016	2017	2018	2019
Eenpersoonshuishouden	219,72	219,72	175, 80	180,12	183,48
Meerpersoonshuishouden	294,36	294,36	235,44	241,32	245,76
Inworp ondergrondse container	nvt	nvt	1,55	1,72	1,91
Aanbieden mini container restafval	nvt	nvt	4,65	5,16	5,73
Grof huishoudelijk restafval			7,50 (1/2 m3) 15,- (per m3)	1,72 – 1 tik 7,65 (1/2 m3) 15,30 (per m3)	1,91 – 1 tik 7,50 (1/2 m3) 15,- (per m3)

Inkijkfunctie: In 2017 is onderzocht of het mogelijk was de inwoners inzicht te geven in het aantal inworpen dat men in de loop van het jaar had gedaan. Hier is ambtelijk en met Meerlanden intensief overleg over gevoerd. Uiteindelijk bleek dat de privacyregelgeving een te grote hobbel was om een eenvoudige inkijkfunctie te realiseren. Ook is niet gebleken dat er grote behoefte is aan deze informatie. Derhalve is hier verder geen vervolg aan gegeven.

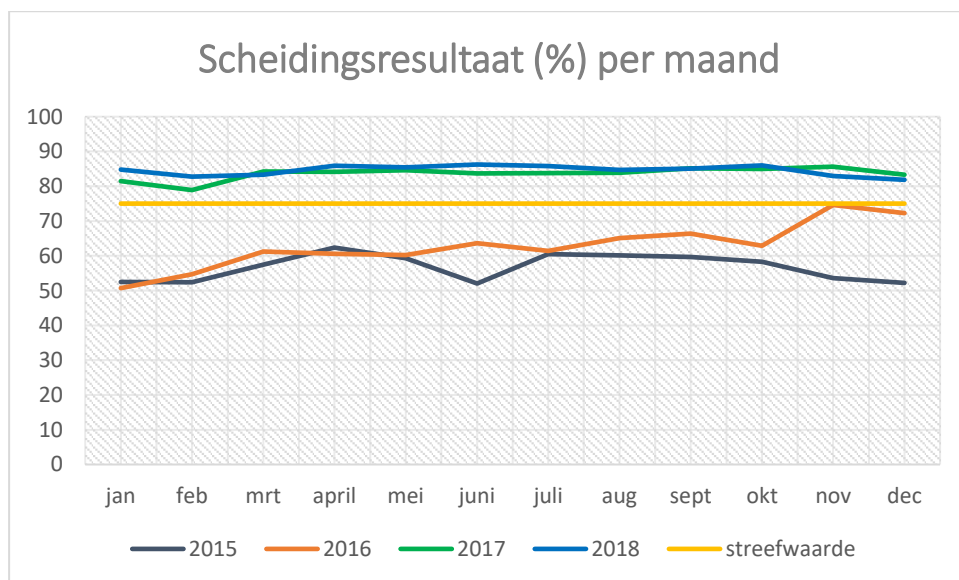
2. Duurzaamheid

2.1 Milieudoelstelling

Doel van het nieuwe afvalbeleid was onder andere om in 2020 te kunnen voldoen aan de VANG-doelstellingen: 100 kg afval per inwoner en 75 procent afvalscheiding. Deze doelstelling is vanaf de invoering in 2017 gehaald. In 2017 en 2018 werd respectievelijk 69 en 66 kilo restafval per inwoner aangeboden (zie grafiek 2.1). Het percentage afvalscheiding lag op 84 en 85% (zie grafiek 2.2).

Grafiek 2.1 – overzicht totaal restafval in kg/inwoner per maand 2015 – 2018.

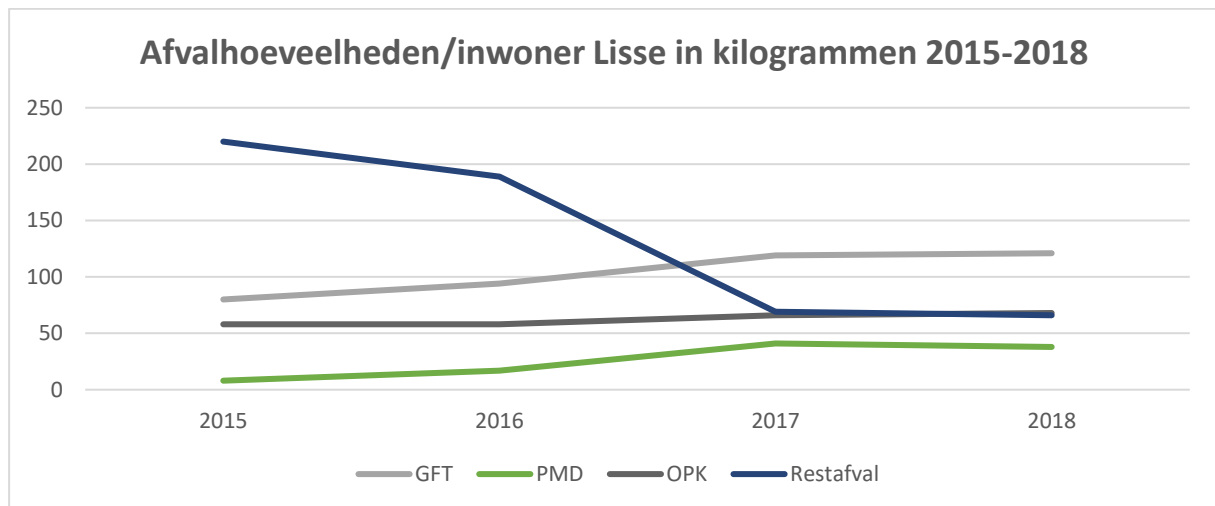

Grafiek 2.2 – overzicht scheidingsresultaat per maand in procenten 2015 – 2018.

De totale hoeveelheid afval in Lisse is na de invoering van het nieuwe afvalbeleid afgenomen. Een afname van 1.800 ton in 2017 en 1.650 ton in 2018 ten opzichte van 2016. In procenten uitgedrukt respectievelijk 15,6% en 14,3%. Deze daling komt door een sterke afname van de hoeveelheid restafval. Er worden meer grondstoffen ingezameld, doordat men beter is gaan scheiden.

Een verklaring voor de afname van de totale hoeveelheid afval zou kunnen liggen in een verhoogd consumentenbewustzijn, waardoor men bijvoorbeeld kiest voor producten zonder verpakkingen. Maar kan ook te maken hebben het feit dat 'onrechtmatige gebruikers' zoals sommige scholen, verenigingen en bedrijven nu uit het systeem zijn verwijderd. Daarnaast is de milieustraat alleen nog toegankelijk met de afvalpas, waardoor bewoners van andere gemeenten er geen gebruik meer van kunnen maken. Daarnaast, zoals uit het inwonertevredenheidsonderzoek van Marintel blijkt (zie paragraaf 4.1), is er zeker ook sprake van 'afvaltoerisme', waarbij inwoners afval meenemen naar buiten de gemeente en het weggooien op het werk, bij vrienden, etcetera.

Grafiek 2.3 laat zien hoe de ontwikkeling van de afvalhoeveelheden over de periode 2015-2018 is geweest.

Grafiek 2.3 – Afvalhoeveelheden/inwoner Lisse in kilogrammen 2015 -2018

Bij het opstellen van de uitgangspunten voor de afvalstoffenheffing voor 2016 werd uitgegaan van een reductie van 50% van de hoeveelheid restafval in het eerste jaar van de nieuwe inzamelsystematiek. In de oude situatie waren er circa 23 aanbiedingen van 240 liter/jaar = 5520 liter. Uitgaande van een reductie van 50% in het eerste jaar zou dit resulteren in een hoeveelheid van 2760 liter. De ondergrondse restafvalcontainers hebben een inworpopening van 60 liter. Dit resulteert in een schatting van 46¹ aanbiedingen per jaar. Al tijdens de evaluatie in oktober 2017 van de eerste 8 maanden van 2017 bleek dat het aantal inworpen ongeveer 33% bedroeg van het geraamde aantal. Dat beeld is vrijwel stabiel gebleken over zowel 2017 als 2018 met een gemiddeld aantal van 15 inworpen.

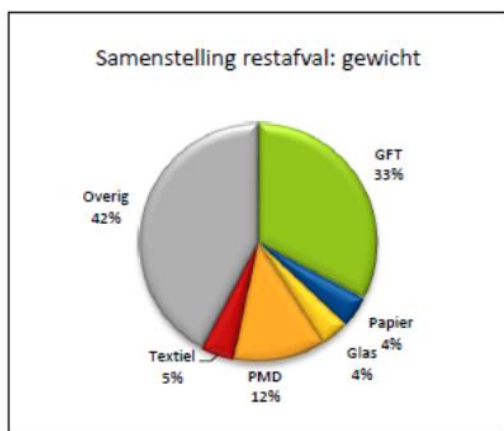
Dit heeft uiteraard directe gevolgen voor de inkomsten van de gemeente. Deze ontwikkeling wordt de diftar paradox genoemd. Diftar-gemeenten hebben vaak mooie resultaten geboekt in de reductie van het restafval, waardoor de variabele inkomsten steeds verder teruglopen. In diftar-gemeenten waar de afvalscheiding boven verwachting goed gaat, komt het steeds vaker voor dat de variabele inkomsten zelfs zo ver dalen, dat deze de inzamel- en verwerkingskosten niet langer dekken.

Sorteeranalyse

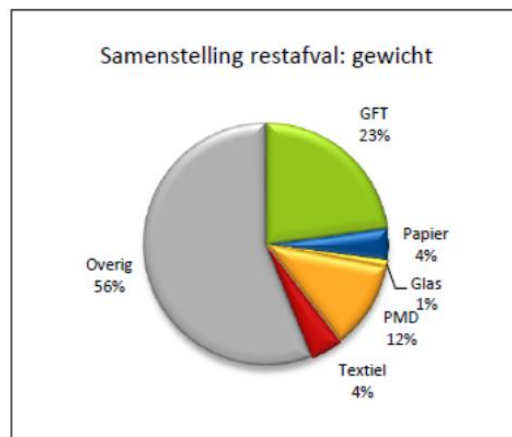
Meerlanden voert jaarlijks een sorteeranalyse uit, deze analyse geeft aan wat de samenstelling van het ingezamelde restafval is (let op: dit is exclusief grof restafval!). Onderstaande diagrammen geven inzicht in de mate van afvalscheiding en de potentie tot verbetering van de gescheiden inzameling.

¹ Bij eerste berekeningen in het afvalstoffenbeleidsplan werd op basis van kilo's restafval uitgegaan van gemiddeld 51 inworpen per jaar. Dit is in latere berekeningen op basis van volume restafval aangepast naar 46 inworpen.

In Lisse bestaat in 2018 44% van het klein restafval (o.b.v. gewicht) uit materialen die in een andere afvalstroom horen (in 2017 was dat 58%). Van de gemiddeld 46 kg/inwoner in 2018, betreft dus slechts 26 kilo 'echt' restafval, in 2017 was dat 21 van de 51 kilo restafval/inwoner.

2017 (bron: Sorteeraanlyse Meerlanden)

2018 (bron: Sorteeraanlyse Meerlanden)

Naast de VANG-doelstelling, bestaat er ook een wettelijke doelstelling voor glaszameling, deze ligt op 90% recycling. Volgens de Stichting Duurzaam Glas wordt jaarlijks per persoon ongeveer 32 kg glas per persoon gebruikt. In 2017 was landelijk het resultaat 86% recycling. Uitgaande van 32 kg per persoon per jaar zit Lisse op een percentage van 92 in 2017 en 90,6 in 2018. Of het horecaglas hier ook een bijdrage aan levert is niet bekend.

2.2 Vergelijking met landelijk milieuresultaat

Lisse heeft via Meerlanden aan de 'Benchmark huishoudelijk afval peiljaar 2017' meegedaan. Aan deze benchmark hebben 131 gemeenten en afvalbedrijven meegewerkt. Drie factoren blijken grote invloed te hebben op de mate van afvalscheiding:

- Inzamelstrategie
- Tariefdifferentiatie
- Aandeel hoogbouw

Gemeenten met veel hoogbouw hebben gemiddeld meer restafval en minder afvalscheiding dan gemeenten met weinig hoogbouw. Gemeenten met tariefdifferentiatie scoren aanzienlijk beter op de hoeveelheid restafval en afvalscheiding dan gemeenten zonder diftar.

Gemeenten en inzamelbedrijven passen verschillende inzamelstrategieën toe om afvalscheiding te bevorderen en de hoeveelheid restafval te minimaliseren. Steeds meer gemeenten richten zich bij de laagbouw op een serviceverhoging voor de grondstoffen (extra wijkcontainers of aan huis ophalen) in combinatie met serviceverlaging voor restafval (minder vaak aan huis inzamelen of wegbrengen naar wijkcontainers).

In de benchmark kunnen de resultaten van Lisse worden vergeleken met het landelijke beeld. Voor 2017 zijn de resultaten als volgt:

Restafval: 69 kilo (Lisse) versus 197 kilo (landelijk)

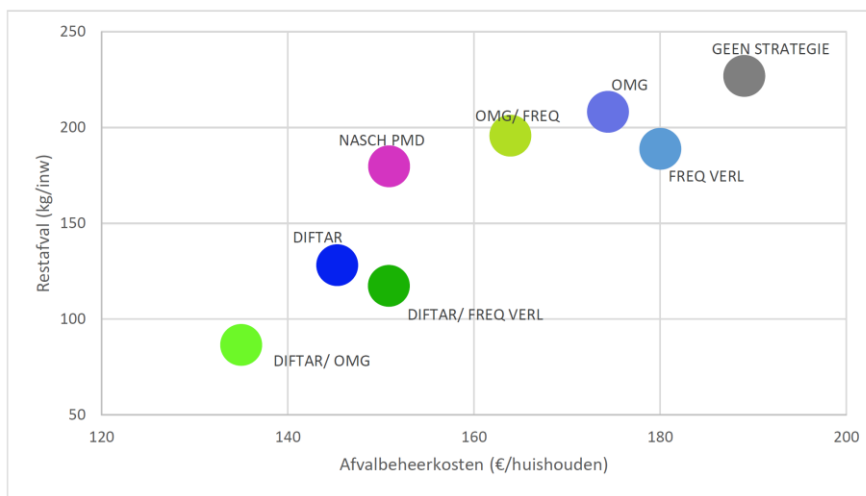
Afvalscheiding: 84% (Lisse) versus 60% (landelijk)

De landelijke resultaten van de benchmark van 2018 zijn nog niet beschikbaar. Aan deze benchmark heeft Lisse overigens niet meegedaan.

Vanuit de benchmark is ook inzichtelijk gemaakt wat de effectiviteit is van de verschillende inzamelstrategieën. Hierbij worden de volgende strategieën onderscheiden:

- Diftar: Betalen per keer of hoeveelheid restafval die wordt aangeboden. Onder diftar valt in deze benchmark niet de 'volume-diftar' (hoe groter de minicontainer voor restafval, hoe meer men betaalt)
- Omgekeerd inzamelen (OMG): bij de laagbouw wordt restafval met verzamelcontainers ingezameld en grondstoffen aan huis opgehaald
- Frequentieverlaging restafval (FREQ VERL): restafval wordt minder vaak dan 26x per jaar aan huis opgehaald
- Nascheiding pmd zonder bronscheiding pmd (NASCH PMD): PMD wordt nagescheiden in plaats van brongescheiden
- Combinates: in de praktijk komen enkele van deze strategieën ook in combinatie voor. Van enkele van deze combinaties zijn ook de effecten bekeken. Bijvoorbeeld D-O-F is de combinatie diftar, omgekeerd inzamelen en frequentieverlaging. Omgekeerd inzamelen en frequentieverlaging worden in dat geval in verschillende delen van het verzorgingsgebied toegepast.

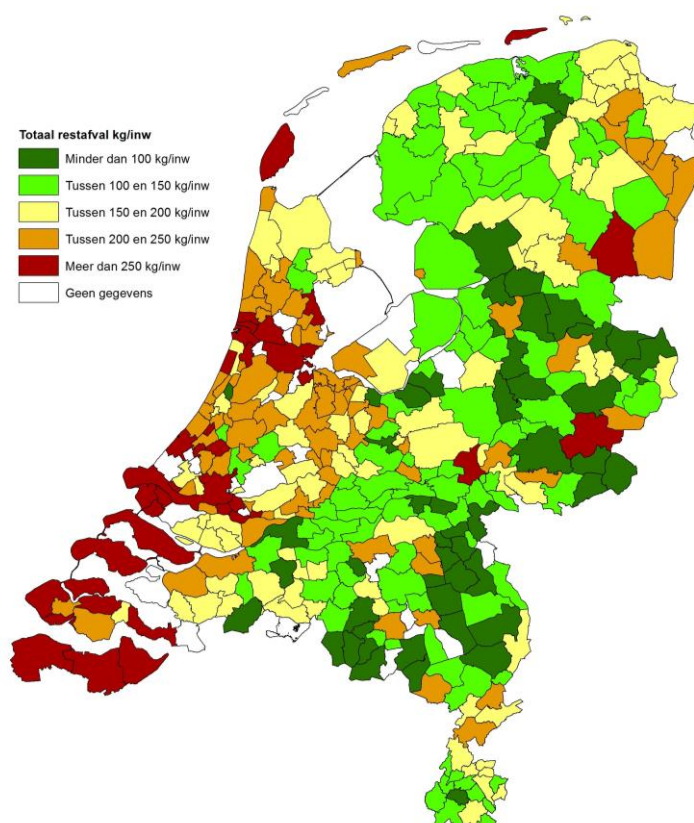
Uit onderstaande grafiek blijkt dat omgekeerd inzamelen met diftar (DIFTAR/OMG) de meest effectieve inzamelstrategie is, zowel qua kosten als qua hoeveelheid restafval.

Grafiek 2.4 – effectiviteit inzamel strategieën. Bron: www.nvrd.nl

Onderstaande kaart laat per gemeente zien wat de totale hoeveelheid restafval in kg/inwoner was in 2017.

2017

2.3 Vergelijking met milieuresultaat Hillegom en Teylingen

Onderstaande tabel laat het aantal kilo's afval per inwoner (totaal en per fractie) zien voor Lisse, Hillegom en Teylingen over de periode 2015 – 2018. In Lisse is in 2017 een duidelijke trendbreuk te zien ten gevolge van het nieuwe inzamelbeleid. De resultaten in Hillegom en Teylingen zijn redelijk stabiel. De mate van bronscheiding ligt rond de 62% (Teylingen) en 56% (Hillegom), in Lisse ligt deze beduidend hoger met 85% in 2018.

	Lisse				Hillegom				Teylingen			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Restafval	220	189	69	66	235	224	228	223	167	166	158	164
GFT	80	94	119	121	81	81	82	80	85	80	86	84
Glas	26	27	29	29	24	23	23	23	28	25	24	24
PMD	8	17	41	38	9	11	13	13	10	13	15	15
Textiel	4	5	7	6	6	6	5	6	5	5	6	6
Papier	58	58	66	68	55	54	52	49	57	56	53	44
%bronscheiding	57%	63%	84%	85%	56%	56%	56%	57%	61%	62%	63%	61%
Totaal grondstoffen & restafval	510	507	426	432	526	511	523	522	494	478	482	472

Tabel 2.5 Ontwikkeling afvalhoeveelheden Lisse, Hillegom en Teylingen 2015 – 2018.

2.4 Overige fracties

Naast het positieve milieuresultaat wat wordt behaald met het nieuwe afvalbeleid, zijn er zeker ook aandachtspunten:

Afkeur GFT

In 2017 is er 2.704 ton GFT ingezameld. Hiervan is 67,2 ton GFT afgekeurd. Dat is bijna 2,5%. In 2018 is 2.756 ton GFT ingezameld, waarvan 111,1 ton is afgekeurd. Dat is ruim 4%. Er is een stijgende lijn waar te nemen bij de afgekeurde hoeveelheid GFT. In paragraaf 2.4 Handhaving wordt hierop teruggekomen. Afgekeurd GFT wordt uiteindelijk als restafval afgevoerd en verwerkt. GFT dat wordt ingezameld bij hoogbouw is doorgaans meer vervuild dan bij laagbouw. Vervuiling van GFT heeft momenteel ook landelijk de aandacht:

Verschillende verwerkers en inzamelaars geven aan steeds meer verontreiniging en uitval te zien. Er zijn echter onvoldoende gegevens beschikbaar om te kunnen bepalen of er sprake is van een tendens omdat gegevens over langere periode ontbreken. Bij de meeste verwerkers zijn wel massabalansen aanwezig waarin het percentage uitval is vastgelegd. Hieruit blijkt dat het percentage uitval toeneemt. Zo geeft bijvoorbeeld Meerlanden aan dat het sorteeresidu jaarlijks met 1 procentpunt groeit. Verwerkers noemen percentages verontreiniging in het ingezamelde gft-afval van 3 tot 15 procent. (Bron: 'Verkenning kwaliteit deelstromen gft-afval, papier, glas en textiel uit huishoudens' van Uitvoeringsprogramma Vang – augustus 2018)

GFT in zomerperiode

In verband met de warmte in de zomerperiode van 2018, bleek het wenselijk om de ophaalfrequentie van het GFT tijdelijk te verhogen om overlast te voorkomen. Op aanvraag is het GFT toen gedurende een maand, wekelijks opgehaald. Hiervan hebben ca. 500 inwoners gebruik gemaakt.

Verontreiniging PMD

Ook bij de PMD fractie is sprake van verontreiniging. In het regiemodel van Midwaste wordt PMD van 12 gemeenten via de overslag van het VAB in Voorhout naar de sorteerinstallatie van Suez in Rotterdam afgevoerd. Bij Suez Rotterdam vindt zo nu en dan gedeeltelijke afkeur van PMD plaats, die ligt op ca 2% voor de hele bulk uit de 12 gemeenten. Afkeur is niet naar een specifieke gemeente te herleiden.

Papier en karton

Van deze fractie zijn geen verontreinigingen of afkeuren bekend.

Glas

Bij glas is er geen sprake van verontreiniging. Door de kleine ronde openingen van de glasbakken lenen deze zich minder voor het inwerpen van ander afval.

Textiel

De ingezamelde hoeveelheid textiel is redelijk stabiel. In 2017 en 2018 blijkt dat een flink deel van de in Lisse ingezamelde hoeveelheid textiel is verontreinigd. Het gaat dan om ongeveer een derde deel. Deze verontreiniging wordt met name veroorzaakt door het inwerpen van restafval in de ondergrondse textielcontainer. Ook dit is een landelijke trend:

Volgens de textielinzamelaars ligt het probleem voor een belangrijk deel aan het afvalbeleid van gemeenten. Die vragen burgers om afval gescheiden in te leveren en werken steeds vaker met toegangspasjes voor buurtcontainers. Ook laten zij burgers betalen voor afval. Gescheiden afvalstromen nemen hierdoor toe, bleek vorige maand uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. "Dat klinkt mooi, er is minder restafval", zegt een woordvoerder van Reshare, de kledinginzamelaar van het Leger des Heils, "maar ondertussen komt in onze openbare kledingbakken meer zooi terecht." (Bron: trouw.nl – 15 juli 2019)

Overigens is in 2018 een textielinzamelbedrijf failliet gegaan, waardoor de inzameling van een aantal charitatieve instellingen niet door is gegaan of waarvan de ingezamelde hoeveelheden niet bekend zijn.

In 2018 is 143 ton textiel ingezameld via ondergrondse containers. Hiervan is 42 ton afgekeurd doordat er sprake was van vervuiling door restafval en natte fractie. Dit is een groot probleem, dat niet alleen in Lisse speelt maar ook landelijk. Er zijn inmiddels twee textielcontainers afgesloten, bij de Randmeerstraat en bij de Westerdreef, omdat hier regelmatig restafval en allerlei andere rommel wordt ingeworpen, waardoor de hele inhoud van de container niet meer herbruikbaar is. Wanneer ingezameld textiel wordt afgekeurd, betekent het enerzijds minder opbrengsten voor de textiel en anderzijds meerkosten om het als restafval af te voeren. In 2018 is dit een kostenpost geweest van € 15.490.

De afkeur van textiel in eerdere jaren bedroeg:

2016 – 29 ton

2017 – 49 ton

Medisch afval

Inwoners met (onvermijdbaar) medisch afval, zoals incontinentie- en stomamateriaal, hebben structureel een hoger aanbod aan restafval en worden geconfronteerd met hogere kosten. Zonder aanvullende regeling zouden ze onevenredig zwaar worden getroffen. Bij de invoering van het nieuwe afvalinzamelingssysteem is daarom een regeling getroffen voor inwoners die medisch afval hebben. Deze regeling maakt onderdeel uit van het flankerend beleid en is als volgt geformuleerd: "Verleen vrijstelling van het benodigde aantal aanbiedingen van onvermijdbaar medisch afval, op vertoon van een doktersattest, of factuur van zorgverzekeraar of apotheek." Er zijn in 2017 237 inwoners met een vrijstelling en in 2018 258.

De inwoners die van deze compensatieregeling gebruik maken, zijn geïnformeerd dat er 13 inworpen restafval in rekening worden gebracht over 2017. Er is voor gekozen om dit aantal inworpen in rekening te brengen, omdat met het afvalinzamelsysteem geen onderscheid gemaakt kan worden tussen restafval en medisch afval. Een aantal inwoners heeft bezwaar gemaakt tegen het in rekening brengen van dit gemiddelde aantal inworpen. Zij zijn in het gelijk gesteld. Vanwege het gelijkheidsbeginsel is door de heffingsambtenaar ambtshalve besloten dat ook de inwoners die geen bezwaar hebben gemaakt niet mogen worden aangeslagen voor de inworpen over 2017, ongeacht of dit medisch of restafval betreft. Omdat er nog geen goede methode is om het medisch afval en restafval apart te registreren, is deze regeling ook voor 2018 toegepast.

Dit betekent dat de inwoners met medisch afval nu voor geen enkele inworp hoeven te betalen. Er is voor hen geen financiële prikkel om hun afval te scheiden, wat uiteraard niet hoeft te betekenen dat men dat ook niet doet. Het niet betalen voor restafval door deze inwoners is een onwenselijke situatie.

2.5 Illegale dumpingen, zwerfafval en bijplaatsingen

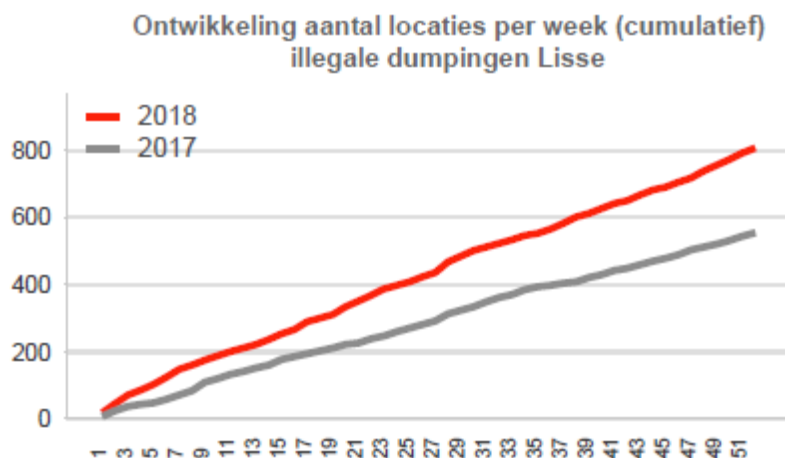
Naast de bovenstaande vervuiling van diverse fracties, is een ander negatief bijeffect een toename in het aantal bijplaatsingen, illegale dumping en zwerfafval.

Meldingen bijplaatsingen en dumpingen

Bijplaatsing betreft het plaatsen van (afvalzakken met) restafval naast een container. Dumping is het achterlaten van restafval op een plek die daar niet voor bestemd is. Onderstaande grafiek laat zien dat het aantal illegale dumpingen/bijplaatsingen in 2018 met ruim 45 procent is toegenomen ten opzichte van 2017. In 2018 waren de kosten ten gevolge van bijplaatsingen en dumpingen € 62.104.

Er zijn geen cijfers beschikbaar van vóór 2017, dus er kan geen vergelijking gemaakt worden met het aantal illegale dumpingen/bijplaatsingen ten tijde van het oude afvalbeleid. Op de hotspots van

nu werd voor de invoering van diftar en omgekeerd inzamelen ook regelmatig afval gedumpt. Hier werd toen echter geen registratie van bijgehouden.

Grafiek 2.6 – ontwikkeling aantal klachten/meldingen bijplaatsingen (Bron: Meerlanden)

Het vermoeden bestaat dat er een relatie is tussen het aantal bijplaatsingen/illegale dumpingen en de onbeschikbaarheid van containers ten gevolge van storingen, defecten, of doordat ze overvol zijn. Onderstaand een overzicht van de 15 locaties die de meeste defecten en/of storingen kenden in 2018 en 2017 en een overzicht van de 15 locaties die het vaakst overvol waren in die jaren. Het Rembrandtplein staat in alle overzichten op de eerste plaats, en staat volgens Meerlanden ook met stip op nummer 1 voor wat betreft bijplaatsingen.

15 locaties met de meeste defecten/storingen	# keren defect/ storing in 2018
1. Rembrandtplein	24
2. Van Speykstraat	12
3. Mendeldreef	10
4. Ooievaarstraat	8
5. Bloembinderspark	7
6. Julianastraat	7
7. Molenstraat	7
8. Westerdreef	7
9. Zuiderkruis	7
10. Kanaalstraat	6
11. Fazantstraat	5
12. Aagje Dekenstraat	4
13. Anna Blamandreef	4
14. Eikenlaan	4
15. Klipperdijk	4

Tabel 2.8 – Overzicht top-15 locaties met meeste defecten en/of storingen Lisse 2018

15 locaties met de meeste defecten/storingen	# keren defect/ storing in 2017
1. Rembrandtplein	29
2. Ooievaarstraat	25
3. Kanaalstraat	13
4. Heereweg	12
5. Fazantstraat	11
6. Piustuin	11
7. De Madelief	10

8. Julianastraat	9
9. Klipperdijk	9
10. Randmeerstraat	8
11. Van Speykstraat	8
12. Driehuizenpark	6
13. Irenestraat	6
14. Spechtstraat	6
15. Willem-Alexanderplein	6

Tabel 2.9 – Overzicht top-15 locaties met meeste defecten en/of storingen Lisse 2017

15 locaties vaakst overvol	# keren overvol in 2018
1. Rembrandtplein	37
2. Jacob van Ruysdaelplein	30
3. Ooievaarstraat	19
4. Haven	14
5. Vivaldistraat	10
6. Van Speykstraat	9
7. Nassastraat	7
8. Mendeldreef	6
9. Willem-Alexanderplein	6
10. Heereweg	5
11. Irenestraat	5
12. Klipperdijk	5
13. Darwinplantsoen	4
14. Driehuizenpark	4
15. Fazantstraat	4

Tabel 2.10 – Overzicht top-15 locaties met meldingen overvol Lisse 2018

15 locaties vaakst overvol	# keren overvol in 2017
16. Rembrandtplein	63
17. Jacob van Ruysdaelplein	31
18. Ooievaarstraat	31
19. Nassastraat	13
20. Kanaalstraat	12
21. Van Speykstraat	11
22. Irenestraat	10
23. Piet Heinstraat	10
24. Vivaldistraat	10
25. Willem-Alexanderplein	8
26. Bloembinderspark	7
27. Clausplein	7
28. Mendeldreef	7
29. Narcissenstraat	7
30. W.L. Döllstraat	7

Tabel 2.11 – Overzicht top-15 locaties met meldingen overvol Lisse 2017

Zwerfafval

De Jonge Milieu Advies heeft op verzoek van de gemeente Lisse, driemaal een zwerfafval monitor uitgevoerd: in 2016 (0-meting), zomer van 2017 en eind 2018. Lisse scoort over het algemeen goed met een gemiddelde score van 7,9, oftewel een A-beoordeling. In vergelijking met de voorgaande twee metingen is er eind 2018 meer zwerfafval aangetroffen. De score wordt in ongunstige zin beïnvloed door vooral meer sigarettenpeuken (fijn zwerfafval) en grof afval bij de parkeervoorzieningen. In zijn geheel genomen blijft de beoordeling echter goed.

Het bureau noemt de volgende maatregelen om te overwegen:

- Bij ondergrondse glascontainers zijn stukken glas aangetroffen. Wellicht kan hierover in gesprek worden gegaan met de inzamelaar om deze problemen te verhelpen.
- Op een aantal plekken zijn veel sigarettenpeuken aangetroffen, hiervoor zijn verschillende oplossingen mogelijk. Denk bijvoorbeeld aan het plaatsen van asbaktegels of andere speciale voorzieningen voor sigarettenpeuken.
- Tot slot is er ook grof zwerfafval bij de parkeervoorzieningen in zowel het centrum als de woongebieden aangetroffen. Hier verdient het aanbeveling om te overwegen of het plaatsen van openbare afvalbakken, passend binnen de beleidslijn, dit kan voorkomen, of dat er afspraken met de bewoners/beheerders gemaakt moeten worden.

Zie voor meer resultaten bijlage 1 – 3de meting zwerfafval gemeente Lisse

2.6 Milieustraat

Op basis van tellingen aan de poort, wordt het aantal bezoekers van de milieustraat geschat op ongeveer 50-55.000 per jaar. Dat zou betekenen dat een gemiddeld huishouden zo'n 5x per jaar een bezoek brengt aan de milieustraat. Een deel van de bezoekers, zo tussen de 10 en 13%, komt met een bedrijfsbus of auto met grijs kenteken. Wat de indruk wekt dat men bedrijfsafval komt storten, hetgeen niet is toegestaan.

Lisse kent een systeem waarbij voor restafval betaald moet worden. Dit geldt ook voor grof huishoudelijk restafval. Gescheiden grof huishoudelijk afval kan zonder betaling worden ingeleverd. Met ingang van 1 oktober 2018, wordt ook voor grote niet te scheiden of niet eenvoudig te demonteren producten niet langer een tarief berekend. Dit leidt bij sommige bezoekers tot onbegrip over waarom bijvoorbeeld een bank storten gratis is, maar voor grof restafval betaald moet worden. De mogelijkheid bestaat ook om grof restafval thuis op te laten halen. Hiervoor zijn in 2016 166 verzoeken gedaan en in 2017 159.

2.7 Handhaving

In het Afvalstoffenbeleidsplan is een post opgenomen van € 9.000/jaar voor extra handhaving.

In het Handhavingsplan huishoudelijk afval 2017-2020 zijn hiervoor de volgende doelstellingen opgenomen:

- Een doelmatige gemeentelijke organisatie en inrichting van taken gericht op het voorkomen en bestrijden van ongewenste situaties op het gebied van huishoudelijk afval die een negatief gevolg kunnen hebben op de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente Lisse;
- Daarnaast is het van belang dat inwoners meer gevoel krijgen voor afvalscheiding en de gevolgen moeten begrijpen als regels niet worden nageleefd (proces van meer bewustwording).

De haalbaarheid van de doelstelling hangt niet alleen af van het handhavingsbeleid huishoudelijk afval en de uitvoering daarvan, maar is wel een belangrijk onderdeel van een integrale aanpak, waar ook het afvalbeleid en communicatie een belangrijk onderdeel van zijn.

In de eerste zeven maanden van 2017 is het bedrag van € 9.000 ingezet voor het inhuren van een extra BOA. Deze heeft aandacht besteed aan een aantal hotspots, waarvan een enkele is opgelost. De hardnekkige hotspots blijven echter aandacht vragen. Door deze BOA zijn 33 waarschuwingsbrieven geschreven. Er zijn 7 processen-verbaal uitgeschreven in de maanden juni en juli 2017, voor die tijd was hij hier nog niet toe bevoegd. Na juli 2017 is de handhaving uitgevoerd door de reguliere BOA's, die ook veel andere taken in hun werkpakket hebben. Zij hebben nog drie keer een pv opgemaakt en 100 controles uitgevoerd en meldingen afgehandeld.

In het HUP 2018 staat dat er voor de BOA's in Lisse 360 uur is geraamd voor handhaving op afval, waaronder ook het naleefgedrag afvalbeleid. Er is uiteindelijk 217 uur aan afval besteed.

In 2018 zijn er drie bekeuringen uitgeschreven. Het is meestal onmogelijk de daders van illegale bijplaatsingen te achterhalen, omdat er vrijwel nooit adresgegevens worden aangetroffen tussen het afval. Er zijn 156 controles uitgevoerd en meldingen afgehandeld door ter plaatse de situatie te bekijken en waar nodig actie te ondernemen.

Het budget van € 9.000 is na 2017 niet meer in de begroting opgenomen. Hierdoor staat de handhaving van het afvalbeleid op een laag pitje.

3. Bewonerstevredenheid

3.1 Burgeronderzoek Marintel

Ten behoeve van deze evaluatie heeft Marintel in juni 2019 burgeronderzoek uitgevoerd in Lisse. Het doel van het onderzoek is het verkrijgen van een representatief inzicht in de tevredenheid van inwoners van Lisse over het nieuwe afvalbeleid (zie bijlage 2 voor het volledige rapport).

Tevredenheid afvalinzameling

Het gemiddelde rapportcijfer voor tevredenheid over de afvalinzameling in de afvalonderzoeken die Marintel in de afgelopen 15 jaar uitvoerde is een 7,4. Met een gemiddeld rapportcijfer van 7,0 scoort Lisse wat lager, dit is vaker te zien nadat een gemeente ingrijpende veranderingen heeft doorgevoerd in het afvalbeleid. Uit een onderzoek van Marintel in Doesburg blijkt het rapportcijfer na 5 jaar weer terug te zijn op het oude niveau.

In 2015 is ook onderzoek uitgevoerd. Toen is geen rapportcijfer gevraagd dat inzicht geeft in de tevredenheid over de afvalinzameling. Wanneer hiernaar gevraagd wordt zeggen nagenoeg evenveel inwoners van Lisse dat hun tevredenheid toegenomen of juist afgenomen is (respectievelijk 33% en 32%). Een afname in de tevredenheid is het grootst bij laagbouwbewoners, voor wie de wijzigingen in de afvalinzameling ook het meest ingrijpend zijn geweest omdat bij hen het restafval niet langer aan huis wordt opgehaald.

Kijkende naar de verschillende afvalsoorten, is de tevredenheid over inzameling van restafval gemiddeld het laagst (gemiddeld 6,7); inwoners beoordelen de inzameling van deze afvalsoort ook het vaakst met een onvoldoende (24%). Met name bewoners van laagbouw – die in het oude systeem nog een rolcontainer aan huis in gebruik hadden voor deze afvalsoort – zijn relatief ontevreden over de inzameling van het restafval. Het ophalen van of de brengvoorzieningen voor papier en karton, PMD en glas worden (zeer) positief beoordeeld met rapportcijfers van 7,6 tot 7,8.

Afvalscheiding

Op basis van hoe de inwoners van Lisse hun eigen afvalscheidingsgedrag beoordelen, kan geconcludeerd worden dat de afvalscheiding (zeer) goed wordt uitgevoerd (77%). 22% van de inwoners vindt het scheiden van afval nog wel veel gedoe, waardoor er af en toe nog wel wat herbruikbaar afval in het restafval verdwijnt. Veel inwoners houden weinig restafval over: tweederde van de inwoners heeft maximaal één volle vuilniszak met restafval per maand. Er kan echter sprake zijn van sociaal wenselijkheid en de menselijke neiging om zichzelf positiever te evalueren dan objectief het geval is (Dunning-Kruger effect).

Ondanks dat veel inwoners het afval al goed tot zeer goed scheiden en weinig restafval overhouden, is meer dan de helft (54%) van mening het afval nog beter te kunnen en willen scheiden. Inwoners die het afval nu niet scheiden, zijn dat ook in de toekomst niet van plan (kan wel, maar wil niet).

Eén van de opvallendste onderzoeksresultaten is dat meer dan een derde van de inwoners van Lisse aangeeft, afvalstoffenheffing te ontwijken. Het merendeel van het ontwijkgedrag bestaat uit het meenemen van restafval naar het werk of naar vrienden of familie buiten Lisse. Echter, 10% van de inwoners geeft aan restafval bij het PMD of GFT te gooien en nog eens 10% gooit restafval in een openbare prullenbak. Ook op deze vraag kan sociaal wenselijkheid aan de orde zijn, mogelijk is het werkelijke percentage inwoners dat restafval niet volgens de regels aanbiedt nog hoger.

Tevredenheid milieustraat

Allereerst kan uit het onderzoek geconcludeerd worden dat de milieustraat door 2-3% van de inwoners van Lisse niet bezocht wordt omdat zij geen vervoer hebben. Daarnaast bezoekt 6% de milieustraat niet, omdat zij nooit grof huishoudelijk afval hebben, 4% laat het grof huishoudelijk afval door familie of vrienden wegbrengen naar de milieustraat.

De tevredenheid over de milieustraat wordt gemiddeld beoordeeld met een 7,7. Dit is vergelijkbaar met de tevredenheid over de milieustraat in andere gemeenten, die Marintel in de afgelopen 15 jaar onderzocht heeft. Het personeel wordt het best beoordeeld, met gemiddelde rapportcijfers van 8,3 en 8,2 voor behulpzaamheid en vriendelijkheid. Ook de wachttijd wordt positief beoordeeld en hierbij is geen verschil geconstateerd tussen drukke dagen (zaterdag) en doordeweekse dagen (dinsdag en woensdag).

Mogelijke verbeteringen zouden kunnen worden doorgevoerd in de openingstijden (gemiddeld rapportcijfer 6,7, 22% van de inwoners van Lisse geeft een onvoldoende). Inwoners suggereren om de openingstijden te verruimen naar middagen en eventueel de vroege avond, desnoods in ruil voor het sluiten gedurende een of enkele doordeweekse ochtenden.

Verbeterpunten

De verbeterpunten voor afvalscheiding die uit dit bewonersonderzoek naar voren komen zijn zeer divers. Voor het optimaliseren van de afvalscheiding in Lisse zal geen van onderstaande suggesties op zichzelf dan ook een significante bijdrage leveren aan de afvalscheiding, maar een mix van verbeterpunten zou hieraan mogelijk wél een bijdrage kunnen leveren:

- Geef informatie over de afvalscheidingsregels, bijvoorbeeld op basis van de inzichten uit sorteeranalyses.
- Geef handige tips over opslag van gescheiden afval in en om het huis.
- Overweeg het gft in de zomer vaker op te halen, houd er echter rekening mee dat inwoners van Lisse zeer verdeeld reageren op het idee dat de afvalstoffenheffing hierdoor zou stijgen en overweeg de hogere inzamelkosten in de zomer te compenseren door een lagere inzamelrequentie van gft in de winter.
- Overweeg het aantal wijkinzamelpunten voor herbruikbare afvalsoorten te verruimen zodat al het herbruikbare afval gemakkelijk kan worden aangeboden.
- Streef ernaar dat geen van de inwoners van Lisse ooit te maken krijgt met een ondergrondse container voor restafval die vol is.

Inwoners hebben op verschillende plaatsen in de vragenlijst tips en knelpunten kunnen aangeven over het afvalbeleid in Lisse, ook als dat niet meteen verband hield met de eigen afvalscheiding. Deze opmerkingen lopen sterk uiteen. Het beeld dat uit al deze opmerkingen ontstaat, is dat er bij veel inwoners zorgen zijn over bijplaatsingen bij de ondergrondse containers voor afval. Mogelijk worden deze bijplaatsingen veroorzaakt doordat een container vol is of vanwege een storing, mogelijk is er sprake van ontwijkgedrag. Inwoners zouden ook graag meer keuzevrijheid willen hebben in welke container zij gebruiken voor het wegbrengen van restafval.

Draagvlak diftar

82% van de inwoners van Lisse is voorstander van diftar, waarbij de hoeveelheid restafval bepaalt hoeveel afvalstoffenheffing men betaalt. 42% van de inwoners zegt dat deze maatregel ertoe leidt dat men het afval beter scheidt, 46% zegt het afval al goed te scheiden zonder deze beloning.

Ondanks dat men voorstander is van diftar, geeft 42% aan dat het huidige systeem ervoor zorgt dat inwoners hun restafval bij ander afval doen.

Uit de open antwoorden valt op te maken dat indien men een mening heeft over de hoogte van de huidige afvalstoffenheffing, men van mening is dat deze te hoog is. In de gesprekken aan de deur tijdens het uitdelen van de schriftelijke vragenlijsten aan inwoners is gevraagd wat zij denken te betalen. Uit de gegeven antwoorden valt op te maken dat het merendeel "geen idee" heeft. Slechts 1% van de eenpersoonshuishoudens en 8% van de meerpersoonshuishoudens kan het vaste bedrag dat men per jaar betaalt bij benadering noemen. 18% van de inwoners weet dat het tarief per inworp van een restafvalzak tussen de €1,85 en €1,95 is (€1,91) en geen van de gebruikers van een minicontainer weet dat het bedrag per lediging tussen de €5,70 en €5,80 ligt (€5,73).

3.2 Bewonersonderzoek BinBang

Bureau BinBang heeft eind 2018 bewonersonderzoek uitgevoerd rondom geselecteerde bijplaatsing-hotspots, om inzicht te krijgen in de mate waarin bewoners in deze wijken tevreden zijn over het nieuwe afvalbeleid van de gemeente Lisse.

De 4 hotspots waar men zich in het onderzoek op richt zijn:

- 2 milieuparkjes op de Vivaldistraat (centrumlocatie Poelpolder)
- 1 milieuparkje bij het Rembrandtplein
- 1 milieuparkje op de Voerman/ Melkweg

De belangrijkste bevindingen zijn:

Nieuwe systeem: 65% van de respondenten is '(heel)tevreden' over het nieuwe systeem. 24% van de respondenten is '(helemaal) niet' tevreden over het nieuwe systeem.

Afvalkosten: 44% is positief, 41 negatief en 15% is neutraal over de wijze waarop hun afvalkosten berekend worden. Op de vraag of ze dachten dat ze meer, minder of evenveel betaalden t.o.v. het vorige systeem antwoorden de meeste mensen 'geen idee' (36%), gevolgd door 'nu meer' (25%), 'nu minder' (20%), evenveel (17%) en tot slot was het voor 7% niet van toepassing omdat zij tijdens het vorige systeem nog niet in Lisse woonden.

Afstand tot containers: 72% was hier positief over, 4% neutraal en 24% (enigszins) negatief. Mensen die er negatief over zijn, zijn voor het merendeel ouderen of mensen die zich zorgen maken over de ouderen.

Netheid containerplaatsen: 67% van de respondenten geeft aan de netheid van de containerplaatsen 'heel belangrijk' te vinden. 56% van de respondenten beoordeelt de containerplaatsen als 'redelijk netjes' of 'heel netjes'. 1/3^e van de respondenten vindt de containerplaatsen echter 'redelijk vervuild' of 'erg vervuild'.

Verder is gevraagd naar de grootste ergernissen die mensen hebben bij afvalscheiding. Dit geeft het volgende beeld:

1. Volle containers
2. Container staat niet op juiste locatie
3. Het is erg vies bij de gft-container of er ligt gebroken glas bij de glascontainer
4. Last van ruimtegebrek in huis
5. GFT zakken zijn duur of men heeft geen zakken gevonden

Zie bijlage 3 voor het volledige onderzoeksrapport.

3.3 Bewonerstevredenheidsonderzoek Meerlanden

Meerlanden heeft in 2018 bewonerstevredenheidsonderzoek laten uitvoeren onder alle Meerlanden gemeenten. Ten behoeve van deze evaluatie is er van dit interne document een samenvatting gemaakt van het gedeelte dat betrekking heeft op Lisse. Aan dit onderzoek hebben 127 inwoners van Lisse deelgenomen. Ten opzichte van het onderzoek van Marintel is dit een vrij beperkt aantal. Zie bijlage 4 voor de samenvatting.

Het percentage inwoners van de gemeente Lisse die aangeven hun afval te scheiden is hoger dan het gemiddelde voor alle Meerlanden gemeenten. Dit geldt met name voor de stromen GFT en PMD. Ook het percentage inwoners dat aangeeft het afgelopen jaar de milieustraat te hebben bezocht is hoger voor de gemeente Lisse.

De inwoners is gevraagd wat voor hen redenen zouden kunnen zijn om (nog meer) afval te gaan scheiden. Hierbij kon men meerdere antwoorden selecteren:

Reden om (nog meer) afval te gaan scheiden	
Als ik grof huishoudelijk afval gratis mag brengen naar de milieustraat	59%
Als ik per jaar minder afvalstoffenheffing ga betalen	55%
Als ik meer informatie krijg over wat er gebeurt met het afval	34%
Vanuit milieu oogpunt	30%
Als ik meer inzicht krijg in het nut van afvalscheiding voor het milieu	29%
Als ik vaker mijn afval kan aanbieden	28%
Als ik minder moeite moet doen om afval te scheiden	25%
Als ik meer inleverpunten in mijn omgeving heb	23%
Als ik meer aanbiedmogelijkheden/een aparte container krijg	22%
Als ik meer ruimte heb om afval op te slaan	21%
Als ik weet welk afval waarbij hoort	19%
Als ik extra moet betalen voor restafval	10%

Tabel 3.1 – redenen om (nog meer) afval te gaan scheiden (Bron: Bewonersonderzoek gemeente Lisse (Meerlanden))

Ook is gevraagd naar de tevredenheid over de dienstverlening van Meerlanden. Hierbij is een vergelijking gemaakt tussen 2018 en 2016 én tussen Lisse en de andere gemeenten. Wat opvalt is dat een aantal punten aanzienlijk minder positief beoordeeld worden dan in 2016 én ten opzichte van de overige Meerlanden gemeenten:

	Gemeente Lisse		
	<i>Score 2018</i>	<i>Vershil 2018 t.o.v. 2016</i>	<i>Vershil Lisse t.o.v. overige Meerlanden gemeenten</i>
Restafval: Netheid aanbiedplaats na lediging	6,85	-0,60	-0,77
GFT: Netheid verzamelcontainer	6,20	-2,72	-0,71
GFT: Gebruiksvriendelijkheid van de verzamelcontainer	6,31	-1,89	-0,81
Glas: Netheid van de verzamelcontainer	6,32	-1,15	-0,75

Tabel 3.2 – scores dienstverlening Meerlanden (Bron: Bewonersonderzoek gemeente Lisse (Meerlanden))

3.4 Communicatie

Met de invoering van het nieuwe afvalinzamelsysteem in 2017 is de gekozen lijn van communicatie voortgezet. De communicatie richt zich met name op informatieverstrekking over het inzamelsysteem en de resultaten daarvan. Dit betekent uitleg van het systeem, reageren op inwoners met vragen, resultaten delen (scheidingscijfers) en communicatie rondom bepaalde momenten, zoals wijzigingen beleid milieustraat en de afvalstoffenheffing.

Er is in de afgelopen jaren bijvoorbeeld actief gecommuniceerd over:

- De belastingaanslag 2018, waarbij inwoners voor de eerste keer de afrekening van de inworpen restafval kregen, over het jaar 2017.
- Extra lediging GFT rolcontainer in de zomer van 2018
- Wijziging betalingen bij de milieustraat
- Afvalscheiding in het algemeen
- Landelijke compostdag
- Bewonersonderzoek scheiden afval

Algemene informatie verloopt via de website, social media en medewerkers, zoals de wijkregisseurs en boa's. De vragen op social media worden beantwoord door het team webcare. Zij monitoren ook of er items zijn waar aandacht aan besteed moet worden.

Via de website en het KCC wordt ook informatie gezocht en gevraagd. De meest gebruikte zoektermen op de gemeentewebsite (okt – dec 2018) zijn “afvalkalender”, “afval” en “afvalpas”. Onderstaand overzicht geeft aan hoe vaak er in 2017 en 2018 op de website gezocht is op de betreffende onderwerpen:

Zoekwoorden	2017	2018
afval, afvalinzameling, afvalpas, afvalstoffenheffing, afvalcontainers, afvalscheiding, afvalbakken, tuinafval, gft-afval, afvalkalender, afvalsoorten, restafval	24.031	21.289
milieustraat	471	1.986
grofvuil	258	471

Daarnaast kunnen bewoners gebruik maken van de app ‘Afvalkalender Meerlanden’. Middels deze app kunnen inwoners de afvalkalender en afvalwijzer van Meerlanden raadplegen. De online afvalkalender van Lisse op de website van Meerlanden is in 2017 5.596 keer bezocht en in 2018 4.885 keer.

Met het nieuwe college is gestart met activiteiten ten behoeve van de bewustwording van nut en noodzaak van afvalscheiding. Via sociale media worden inwoners betrokken bij het scheiden van afval, door het uitzetten van polls en het geven van extra informatie.

3.5 Meldingen van bewoners

De mate van tevredenheid van inwoners, is ook af te meten aan het aantal meldingen die ontvangen worden. Via Fixi zijn in de periode juli-december 2018 33 meldingen ingediend over onder- of bovengrondse containers. Deze meldingen hebben voornamelijk betrekking op overvolle containers (11x), containers die defect zijn (8x) en bijplaatsingen (6x). Inwoners kunnen met meldingen over de containers rechtstreeks bij Meerlanden terecht.

Daarnaast zijn er in dezelfde zes maanden 338 meldingen gedaan over (zwerf)afval. Deze meldingen gaan voornamelijk over bijplaatsingen, zwerfafval en dumping van afval.

In vergelijking met 2015 (186 meldingen over afval) en 2016 (365 meldingen) is dat een forse toename.

4. Financiën

In de voorgaande hoofdstukken is duidelijk geworden dat het huidige afvalbeleid heeft geleid tot het behalen van de VANG-doelstellingen van 2020 en dat de inwoners van Lisse in het algemeen tevreden zijn over de inzamelmethodiek. In dit hoofdstuk wordt inzichtelijk wat de financiële consequenties zijn van de invoering van dit beleid, wordt een vergelijking gemaakt met Teylingen en Hillegom en wordt onderzocht hoe de kosten van het vroegere afvalbeleid zich de afgelopen jaren ontwikkeld zouden hebben.

4.1 Inkomsten & kosten

Bij het in kaart brengen van de werkelijke kosten en opbrengsten van het afvalbeleid, is uitgegaan van het kalenderjaar waarop de kosten en opbrengsten betrekking hadden. Dit zorgt voor een zuiver vergelijk tussen de jaren.

	Afval 2015	Afval 2017	Afval 2018
WERKELIJKE KOSTEN			
Sociaal plan overgang DML	75.000	75.000	75.000
Veegvuil (33,33%)	172.540	102.362	113.442
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	75.855	69.077	75.535
Bestuurlijke afspraken	34.000	47.500	
Reiniging diverse	21.795	51.987	55.168
Reiniging zwerfafval	9.681		3.365
Huishoudelijk afval; kunststof regiemodel	73.438	254.636	335.605
Huishoudelijk afval; kunststof hergebruik	73.051		
Huishoudelijk afval; ondergrondse containers	29.334		
Huishoudelijk afval; afvoer GFT VAB	94.923	129.980	147.968
Huishoudelijk afval; afvoer restafval VAB	793.349	239.902	226.393
Aandeel huisvesting Vennestraat		35.067	35.067
Huur mini- en ondergrondse containers	7.290	155.077	160.103
Belastingen Noordwijk - Lisse	31.000	40.000	40.000
Huishoudelijk afval; DML bestek I	1.024.457	1.496.832	1.604.536
Reiniging kapitaallasten	80.814	112.909	131.385
Reiniging beheer/beleid	64.000	79.000	79.000
Huishoudelijk afval; AK	211.000	344.000	372.000
Afval BTW	373.000	505.000	505.000
TOTAAL	3.244.527	3.738.330	3.959.566

WERKELIJKE OPBRENGSTEN			
Inzameling grofvuil op afroep	6.108	7.731	6.208
Vergoeding via NedVang	193.282	449.036	421.729
Vergoeding via Meerlanden	128.959	250.664	238.864
Inkomsten milieustraat		24.814	26.197
SUBTOTAAL	328.349	732.245	692.998
Reiniging; aantal tikken		232.000	225.000
Reinigingsrechten; afvalstoffenheffing	2.632.968	2.152.739	2.192.498
Mutatie voorziening	0	0	0
TOTAAL	2.961.317	3.116.984	3.110.496
Opbrengsten minus kosten	-283.210	-621.347	-849.071

4.2 Vergelijking afvalstoffenheffing met Hillegom en Teylingen

Onderstaand overzicht laat zien hoe de afvalstoffenheffing zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld in de HLT-gemeenten en de overige regiogemeenten. Als bron voor de tarieven van de overige gemeenten geldt het COELO. Alle tarieven hebben betrekking op meerpersoonshuishoudens.

Afvalstoffenheffing gemeente	2015	2016	2017	2018	2019	2020
HLT-gemeenten						
Hillegom	285	285	263	273	279	
Lisse						
- Afval vast	294	294	235	241	245	308
- Afval variabel (13 tikken)			20	22	25	27
Lisse totaal	294	294	255	263	270	335
Teylingen	339	324	321	301	301	
Overige regiogemeenten						
Katwijk	309	298	288	288	294	
Noordwijk	330	272	275	283	300	
Noordwijkerhout	327	300	294	305		

4.3 Vergelijking met financiële resultaten bij continueren oude beleid

Afvalstoffenbelasting

In het landelijke Belastingplan 2015 is de afvalstoffenbelasting per 1 januari 2015 uitgebreid tot afvalstoffen die worden verbrand in een inrichting waar huishoudelijk afval, gemengd bedrijfsafval of gemengd sorteerresidu (hierna: gemengde afvalstoffen) mag worden verbrand. Deze belasting moet worden betaald door de inrichting waar de afvalstoffen worden verbrand en wordt vervolgens in rekening gebracht bij het bedrijf of de gemeente die het afval aanbiedt. Over afvalstoffen die worden gerecycled hoeft geen afvalstoffenbelasting te worden betaald.

Afvalstoffenbelasting			
Huidige situatie			
jaar	tarief	restafval in tonnen	belasting
2015	€ 13,00	4.962	€ 64.506
2016	€ 13,07	4.274	€ 55.861
2017	€ 13,11	1.569	€ 20.570
2018	€ 13,21	1.509	€ 19.934
2019	€ 32,12	1.450*	€ 46.574
<i>*inschatting 2019</i>			
Bij ongewijzigd beleid			
2015	€ 13,00	4.962	€ 64.506
2016	€ 13,07	4.962	€ 64.853
2017	€ 13,11	4.962	€ 65.052
2018	€ 13,21	4.962	€ 65.548
2019	€ 32,12	4.962	€ 159.379

In het bovenste deel van de tabel staan de werkelijk betaalde bedragen van de Afvalstoffenbelasting. In het onderste deel staan de bedragen die betaald hadden moeten worden bij ongewijzigd beleid. In 2019 loopt het verschil op tot ca. € 113.000. Naar verwachting zal het kabinet deze belasting op termijn opnieuw gaan verhogen, waardoor het verschil met ongewijzigd beleid nog groter zal worden.

In onderstaande tabel is te zien wat de kosten voor inwoners geweest zouden zijn in 2017, 2018 en 2019 bij continueren van het oude beleid. Ook is een prognose voor 2020 opgenomen.

Deze kosten worden vergeleken met de daadwerkelijke kosten in 2017, 2018 en 2019 op basis van het huidige beleid. In deze drie jaren lagen de kosten voor inwoners lager, maar was er geen sprake van een kostendekkend systeem. In de prognose van de tarieven voor 2020 op basis van het huidige beleid is wél uitgegaan van een kostendekkend systeem, vandaar dat er een flinke stijging in tarieven te zien is.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019	Prognose 2020
Kosten voor inwoners bij continueren oude beleid:						
- tarief 1-persoonshuishouden	219,72	219,72	213,99	223,86	227,76	230,25
- tarief meerpersoonshuishouden	294,36	294,36	286,69	299,92	305,15	308,48
Kosten voor inwoners o.b.v. werkelijke beleid:						
- tarief 1-persoonshuishouden	219,72	219,72	175,80	180,12	183,48	230,08
- tarief meerpersoonshuishouden	294,36	294,36	235,44	241,32	245,76	308,25
- variabel op basis van 15 tikken			23,25	25,80	28,65	31,65
- totaal 1-persoonshuishouden	219,72	219,72	199,05	205,92	212,13	261,73
- totaal meerpersoonshuishouden	294,36	294,36	258,69	267,12	274,41	339,90
Verschil 1-persoonshuishouden	-	-	-14,94	-17,94	-15,63	31,48
Verschil meerpersoonshuishouden	-	-	-28,00	-32,80	-30,74	31,42

5. Toekomstbeeld

5.1 Ontwikkelingen afvalbranche

In de afvalbranche zijn meerdere ontwikkelingen die impact (kunnen) hebben op het gemeentelijke afvalbeleid, denk hierbij aan zaken als:

- De verdere ontwikkeling van de afvalindustrie van een systeem met restafval, naar een circulair systeem, waarin geen grondstoffen verloren gaan.
- Een stijging van de tarieven voor afvalverwerking ten gevolge van de hogere (duurzamere) eisen die overheden stellen aan de verwerking van restafval. Het kabinet wil dat Nederland meer grondstoffen gaat hergebruiken en minder afval gaat verbranden. Daarom gaan de tarieven voor de afvalstoffenbelasting omhoog.
- Innovaties in verwerking van onder andere luiers en incontinentiemateriaal, waardoor deze stromen apart ingezameld kunnen gaan worden.

5.2 Duurzaamheid

De VANG-doelstelling voor 2020 is reeds in 2017 behaald. De volgende doelstelling is het reduceren van de hoeveelheid restafval per inwoner naar 30 kilo/per persoon in 2025.

Ook wanneer de inwoners van Lisse hun afval in 2018 perfect hadden gescheiden, was de gemiddelde hoeveelheid restafval per persoon meer dan 30 kilo. Om te voldoen aan de doelstelling van 2025, moet de hoeveelheid restafval in de komende jaren nog flink afnemen. De verwachting is, dat hiervoor aanvullende maatregelen nodig zijn ten opzichte van het huidige afvalbeleid.

5.3 Financiën

Contract restafval

Via de gemeenschappelijke regeling Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek is, met ingang van 1 juli 2016, voor het transporteren en verwerken van het huishoudelijk restafval een contract afgesloten met Sita ReEnergy Roosendaal. Dit contract eindigt op 31 december 2021 en kan door de opdrachtgever eenzijdig worden verlengd voor een periode van 2 jaar. Basis is verwerking € 47,50/ton, transport € 5,80/ton + verbrandingstarief. Op deze tarieven is de gebruikelijke indexering van toepassing. Na afloop van het contract moet rekening worden gehouden met aanzienlijk hogere tarieven. Een verdubbeling van de tarieven is niet ondenkbeeldig.

Contract GFT

Eveneens via de gemeenschappelijke regeling Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek is, met ingang van 1 juli 2016, voor het transporteren en verwerken van GFT-afval een contract afgesloten met Meerlanden Holding N.V. te Rijssenhou. Ook dit contract eindigt op 31 december 2021 en kan door de opdrachtgever eenzijdig worden verlengd voor een periode van 2 jaar. Basis is verwerking € 43,-/ton en transport € 4,50/ton. Op deze tarieven is de gebruikelijke indexering van toepassing.

Vergoedingen grondstoffen

De vergoedingen die we ontvangen voor de ingezamelde grondstoffen, zijn gebaseerd op de raamovereenkomst verpakkingen 2013-2022 die is afgesloten met Nedvang. In de ledenbrief van de VNG van 6 september 2019 worden we geïnformeerd over de nieuwe afspraken die zijn gemaakt met de drie raamovereenkomstpartijen. Met deze nieuwe afspraken wordt het systeem voor inzameling en verwerking van kunststofverpakkingsafval vereenvoudigd, verduidelijkt en verbeterd. Vanaf 1 januari 2020 gaat er een nieuwe vergoeding systematiek gelden, die afwijkt van de huidige regeling. Besluitvorming binnen de VNG hierover zal waarschijnlijk eind november 2019 plaatsvinden.

Ontwikkeling tarieven verwerking restafval

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de (verwachte) ontwikkeling van de tarieven voor verwerking van restafval. De tarieven voor de afvalstoffenbelasting (verbrandingstarief) vanaf 2020 betreffen een schatting. Voor 2024 is ook een inschatting gemaakt van de tarieven voor verwerking en transport.

Ontwikkeling tarieven verwerking restafval	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Verwerking en transport	€ 127,39	€ 54,90	€ 55,71	€ 56,19	€ 56,44	€ 57,29
Overslag					€ 7,50	€ 7,61
Afvalstoffenbelasting (verbrandingstarief)	€ 13,00	€ 13,07	€ 13,11	€ 13,21	€ 32,12	€ 50,00
Totaal	€ 140,39	€ 67,97	€ 68,82	€ 69,40	€ 96,06	€ 114,90

Ontwikkeling tarieven verwerking restafval	2021	2022	2023	2024
Verwerking en transport	€ 58,15	€ 59,02	€ 59,91	€ 95,00
Overslag	€ 7,72	€ 7,84	€ 7,96	€ 8,08
Afvalstoffenbelasting (verbrandingstarief)	€ 50,00	€ 55,00	€ 55,00	€ 55,00
Totaal	€ 115,87	€ 121,86	€ 122,87	€ 158,08

In onderstaande tabel is een raming opgenomen voor de lasten en baten voor 2019 en 2020. De informatie in deze tabel is op basis van de administratie zoals gevoerd door HLTsamen. De bedragen voor 2019 en 2020 zijn op basis van de Uniforme Tarieven zoals recentelijk vastgelegd. Bij de raming van de baten voor 2020 is uitgegaan van een continuering van het huidige variabele tarief en is de afvalstoffenheffing verhoogd, om het een kostendekkend systeem te maken. Zonder deze verhoging van de afvalstoffenheffing, zou er in 2020 een tekort van zo'n €560.000 ontstaan.

Omschrijving	2015	2017	2018	Raming 2019	Raming 2020
Lasten					
Desintegratiekosten overgang DML	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
Veegvuil (33,33%)	172.540	102.362	113.442	120.000	120.000
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	75.855	69.077	75.535	75.000	75.000
Bestuurlijke afspraken	34.000	47.500			
Reiniging bijplaatsingen	21.795	51.987	55.168	73.436	73.436
Reiniging zwerfafval	9.681		3.365	3.000	3.000
Overige goederen en diensten (eenmalige lasten)				80.000	50.000
Huishoudelijk afval; kunststof	73.438	254.636	335.605		
Huishoudelijk afval; kunststof hergebruik	73.051				
Huishoudelijk afval; ondergrondse containers	29.334				
Huishoudelijk afval; afvoer vuil VAB GFT	94.923	129.980	147.968	150.000	150.000
Huishoudelijk afval; afvoer vuil VAB	793.349	239.902	226.393	230.000	237.758
Aandeel huisvesting Vennestraat		35.067	35.067	34.000	34.000
Huur ondergrondse containers	7.290	155.077	160.103		
Belastingen Noordwijk - Lisse	31.000	40.000	40.000	40.000	40.000
Huishoudelijk afval; DML bestek I	903.696	1.600.701	1.707.222	1.846.204	1.846.204
Reiniging kapitaallasten	80.814	112.909	131.385	85.100	59.725
Reiniging beheer/beleid	64.000	79.000	79.000	79.000	79.000
Huishoudelijk afval overhead	211.000	344.000	372.000	311.000	313.000
Afval BTW	373.000	505.000	505.000	505.000	505.000
Mutatie voorziening					
Totaal lasten	3.123.767	3.842.199	4.062.252	3.706.740	3.661.123
Baten					
Reiniging diverse opbrengsten	3.800				
Reiniging grofvuil	2.308	6.882	6.097	6.000	6.000
Reiniging; kunststofinzameling	353.591	558.384	722.269	625.994	625.994
Reiniging; restafval Vennestraat		24.814	26.197	26.000	26.000
Reiniging; aantal tikken		232.000	225.000	230.000	230.000
Afvalstoffenheffing	2.632.968	2.152.797	2.192.498	2.211.000	2.211.000
Verhoging afvalstoffenheffing 2020					562.129
Totaal baten	2.992.667	2.974.876	3.172.061	3.098.994	3.661.123
Resultaat	-131.100	-867.323	-890.191	-607.746	-

6. Conclusies

Het doel van de evaluatie is om antwoord te geven op de vraag "Hoe heeft het ingevoerde systeem uitgepakt op: duurzaamheid, kosten en service?" In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op deze vraag.

Duurzaamheid

Een van de redenen om in 2017 een nieuw afvalbeleid in te voeren, was de ambitie om in 2020 te voldoen aan de milieudoelstellingen van 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilo restafval per inwoner. In 2017 en 2018 is deze doelstelling al gehaald, voor zowel de hoeveelheid restafval als het scheidingspercentage. Een mooi resultaat. Hieruit blijkt dat het gekozen afvalinzamelingssysteem voldoet.

Met het nieuwe afvalbeleid worden goede resultaten geboekt ten aanzien van de reductie van de hoeveelheid restafval (66 kilo in 2018) en het scheidingspercentage (85%). Om de milieudoelstelling voor 2025 te halen, zijn echter aanvullende maatregelen nodig. Met alleen het stimuleren van afvalscheiding, wordt deze doelstelling van slechts 30 kilo restafval niet gehaald. Uit sorteeranalyses blijkt namelijk dat zelfs in het geval van perfect scheiden van het afval, de hoeveelheid restafval in 2017 en 2018 groter is dan 30 kilo per inwoner.

Negatieve bijverschijnselen

Er zijn echter ook negatieve bijverschijnselen, waarbij het restafval op andere plaatsen terecht komt, in de vorm van illegale stortingen, bijplaatsingen en door vervuiling in GFT, PMD en textielcontainers. Ontevredenheid van inwoners hierover, is zowel terug te zien in de bewonersonderzoeken als in de Fixi meldingen. Bij de locaties met hoogbouw treden de meeste storingen op en is het aantal bijplaatsingen het hoogst. Dit heeft ongetwijfeld invloed op de tevredenheid van de bewoners.

Bewonerstevredenheid

Uit de diverse bewonersonderzoeken, blijkt dat de meerderheid van de inwoners tevreden is over de nieuwe manier van afvalinzameling. Het onderzoek van Marintel laat zien dat 82% van de inwoners voorstander is van diftar. Er zijn echter ook verbeterpunten, zoals het terugbrengen van het aantal bijplaatsingen en de hoeveelheid zwerfafval.

Financiën

Het is duidelijk dat Lisse te maken heeft met de diftar-paradox. Door het succes van het nieuwe afvalbeleid is de hoeveelheid restafval sterk afgenomen. Hierdoor zijn de variabele inkomsten gedaald, waardoor de inzamel- en verwerkingskosten niet langer gedekt worden. Deze paradox treedt regelmatig op bij gemeenten die deze manier van afvalinzameling hebben ingevoerd.

Bij de invoering van het nieuwe afvalbeleid is een korting verleend op de afvalstoffenheffing van 20%, voor een eenpersoonshuishouden, een bedrag van € 43,92 en voor een meerpersoonshuishouden € 58,92.

Om te zorgen dat het afvalbeleid kostendekkend wordt, moeten de opbrengsten omhoog, waarbij zowel naar het vaste als variabele deel gekeken kan worden. Of de kosten moeten omlaag door het aanpassen van de dienstverlening. Het systeem is echter op onderdelen nauwelijks beïnvloedbaar, zonder het systeem tekort te doen. Hier is nader onderzoek voor nodig.

Overall

Alles wat we zien gebeuren in Lisse ten gevolge van de invoering van diftar in 2017, is in lijn met het landelijk beeld; van een substantiële afname van de hoeveelheid restafval tot afvaltoerisme, bijplaatsingen en de 'diftar-paradox'. Willen we echter de VANG-doelstellingen halen, dan is diftar, volgens de benchmark huishoudelijk afval 2017 de meest effectieve inzamelstrategie, zowel qua kosten als qua hoeveelheid restafval. Bijna alle gemeenten die deze doelstelling hebben gehaald, voerden namelijk diftar in. De financiële prikkel is onmisbaar om de hoeveelheid restafval naar beneden te brengen.

De overall conclusie is dat het afvalbeleid doet waarvoor het is ingevoerd, namelijk de hoeveelheid restafval drastisch reduceren. Bovendien zijn de inwoners van Lisse over het algemeen tevreden met de wijze van afvalinzameling, al zijn er wel aandachtspunten. Het huidige afvalbeleid is echter niet kostendekkend, de variabele inkomsten zijn lager dan verwacht. Er zal gekeken moeten worden hoe de opbrengsten kunnen verhoogd en/of de kosten verlaagd. Hierbij wel de milieudoelstellingen en het serviceniveau richting inwoners in het oog houdend.

7 Aanbevelingen

Zoals uit de conclusies blijkt, levert het huidige afvalbeleid het gewenste milieuresultaat en zijn de inwoners over het algemeen tevreden. Aandachtspunten zijn echter de negatieve neveneffecten van diftar en het feit dat het systeem niet kostendekkend is. Het advies is dan ook om de huidige methode van inzamelen te behouden en door middel van onderstaande aanbevelingen te optimaliseren.

Korte termijn aanbevelingen

De onderstaande aanbevelingen op de korte termijn zijn erop gericht om het huidige beleid te optimaliseren en de negatieve bijeffecten (bijplaatsingen, dumping en vervuiling van overige fracties) te verminderen:

1. Neem maatregelen om bijplaatsingen en illegale dumpingen te verminderen door maatwerk per locatie in combinatie met handhaving en mogelijk cameratoezicht. Hiervoor zou 0,5 FTE BOA kunnen worden ingezet. Kosten ca. € 30.000/jaar.
2. Zorg voor afstemming met Meerlanden over het optimaliseren van het ledigingsregime per locatie en de opvolging van verstoringen.
3. Voer een bewustwordingscampagne over het nut en de noodzaak van afvalscheiding, welk afval bij welke stroom hoort, wat de gevolgen zijn van vervuiling van fracties en uitleg over het hoe en waarom van het Lissese systeem.
4. Optimaliseer de textielinzameling, bijvoorbeeld door met Meerlanden te kijken naar alternatieven voor de manier van inzamelen, het wegbrengen naar de milieustraat te stimuleren en textielcontainers te verplaatsen naar locaties met meer sociale controle.
5. Neem maatregelen om de hoeveelheid bedrijfsafval op de milieustraat te verminderen. In eerste instantie door strengere controle en daarna door het acceptatiebeleid zodanig aan te passen dat er geen bedrijfsauto's op de milieustraat mogen komen.

Daarnaast zijn er aanbevelingen met betrekking tot de financiële resultaten:

6. Bewoners met medisch afval: ontwerp een regeling voor de inwoners met medisch afval die recht doet aan het feit dat ze niet onevenredig zwaar worden getroffen, maar die ook recht doet aan de achtergrond van diftar: de vervuiler betaalt.
7. Onderzoek mogelijke opties voor de aanpassing van de dienstverlening op basis van diftar en omgekeerd inzamelen, die ervoor kunnen zorgen dat het systeem goedkoper wordt, rekening houdend met de VANG-doelstellingen en de inwonertevredenheid.
8. Pas de inkomstenstructuur aan, om te komen tot een kostendekkend systeem. Hierbij zijn verschillende opties mogelijk, waarbij een aanpassing plaatsvindt van de kosten per tik en/of de vaste afvalstoffenheffing. Zie hiervoor onderstaande tabel. Uitgangspunten bij deze calculaties zijn de bestaande dienstverlening, de Uniforme Tarieven van 2019 en een gemiddelde van 13 inwerpen per jaar. De uiteindelijke tarieven kunnen afwijken van onderstaand overzicht, ten gevolge van nu nog niet bekende indexaties van tarieven door leveranciers.

Het voorstel is om een tik goedkoper te maken (€ 1,50) en het vaste tarief te verhogen, om de volgende redenen:

- Het systeem kostendekkend maken;
- Het beperken van het afvaltoerisme door lagere kosten per inworp;
- De inkomsten minder afhankelijk maken van het aanbod van restafval. De vaste kosten van afvalinzameling zijn gestegen en de variabele inkomsten zijn lager geworden. In de toekomst zal de hoeveelheid restafval nog verder afnemen en de variabele inkomsten daardoor ook.

Opties voor kostendekkende afvalbeleid 2020	Kosten per tik	Opbrengst 13 tikken	Heffing 1-persoons huishouden	Totaal 1-persoons huishouden	Heffing meer-persoons huishouden	Totaal meer-persoons huishouden
Huidige kosten (2019)	€ 1,91	€ 28,65	€ 183,45	€ 212,10	€ 245,78	€ 274,43
Vaste bijdrage gelijk, tik in prijs omhoog	€ 6,25	€ 81,25	€ 183,45	€ 264,70	€ 245,78	€ 327,03
Tik gelijk, vaste bijdrage omhoog	€ 1,91	€ 24,83	€ 229,09	€ 253,92	€ 306,92	€ 331,75
Tik in prijs omhoog, vaste bijdrage iets omhoog	€ 3,50	€ 45,50	€ 212,33	€ 257,83	€ 284,47	€ 329,97
Geen prijs per tik, alleen vaste bijdrage	€ 0	€ 0	€ 249,17	€ 249,17	€ 333,83	€ 333,83
Prijs per tik omlaag naar €1,50, vaste bijdrage omhoog	€ 1,50	€ 19,50	€ 233,40	€ 252,90	€ 312,70	€ 332,20

Middellange termijn aanbevelingen

De aanbeveling op de middellange termijn is erop gericht om de VANG-doelstellingen voor 2025 te halen: Stel een Afvalstoffenbeleidsplan Huishoudelijk afval 2021-2025 op, met daarin onder andere aandacht voor de mogelijkheid om luiers en incontinentiemateriaal apart te gaan inzamelen. Niet alleen omdat hiermee de hoeveelheid restafval met gemiddeld 4% afneemt, maar ook ter bevordering van de hygiëne. Houd hierbij rekening met de praktische uitvoerbaarheid van de oplossing.